

FILOSOFIAN HISTORIAN TUTKIMUKSEN BIBLIOGRAFIAA

Luettelossa on Suomessa kotimaisilla kielillä julkaistuja kirjoja, jotka käsittelevät koko filosofian historiaa tai jotain ajanjaksoa tai teemaa usean ajattelijan kautta. Mukaan on otettu myös osittain historiaksi muuttuneita 'nykyajan' selvityksiä. Teosten alkuperäisnimi, -ilmestymisvuosi (suluissa) ja sivumäärä on ilmoitettu milloin tieto on ollut käytettävissä.

SUOMESSA JULKAISTUJA FILOSOFIAN HISTORIAN TUTKIMUKSIA.

- Alanen, Lilli, Haaparanta, Leila & Lumme, Terhi (toim.), *Nainen, järki ja ihmisarvo: Esseitä filosofian klassikoiden naiskäsitteistä*. WSOY, 1986. 355 s. 'Nainen' filosofien silmissä.
- Aspelin, Gunnar, *Ajatuksen tiet (Tankens vägar – en översikt av filosofiens utveckling)*. Suom. Hollo J.A. WSOY, Helsinki 1963 (1958). 584 s. Aatehistoriallinen filosofian historia.
- Colli, Giorgio, *Filosofian synty (La nascita della filosofia)*. Suom. Vähämäki, Jussi. Tutkijaliitto, Helsinki 1997 (1975). 109 s. Filosofisen kulttuurin syntyhistoria (kts. arvostelu n&n 3/97).
- Durant, Will, *Suuria Ajattelijoita (The Story of Philosophy – The Lives and Opinions of the Greater Philosophers)*. Suom. Hollo, J.A. WSOY, Helsinki 1956 (1926). 588 s. Filosofian historia "ajattelun mestareiden" patina.
- Grotenfelt, Arvi, *Uuden ajan filosofian historia silmällä pitäen yleisen sivistyksen ja erityistieteiden kehitystä osa 2 – Saksan systemaattisen filosofian valta-aika (1781-1860)*. Otava, Helsinki 1938. 496 s. Laajimmat Suomessa julkaistut tutkimukset mainituista ajanjaksoista.
- Harva, Urpo, *Suuria ajattelijoita – suppea filosofian historia*. 4.p. Otava, Helsinki 1961. 80 s. Erittäin suppea. Vanhastaan opiskelijoiden käytössä varsinaisen tenttikirjan sijaan.
- Hartnack, Justus, *Filosofian ongelmia (Filosofiske problemer og filosofiske argumentationer)*. Suom. Piispa, Leena. Gaudeamus, Helsinki 1974. 297 s. Filosofian historia ongelmien ketjuina.
- Hintikka, Jaakko, *Tieto on valtaa ja muita aatehistoriallisia esseitä*. WSOY, Helsinki 1969. 296 s. Esseitä koskien sekä tiettyjä filosofeja että aatehistoriaa yleisemmin.
- Hintikka, Jaakko & Routila, Lauri, *Filosofian tila ja tulevaisuus*. Weilin+Göös, Helsinki 1970. 229 s. Kirjoituksia 1900-luvun filosofisista suuntauksista.
- Holopainen, Taina M. & Holopainen, Toivo J., *Sielun liikkeitä. Filosofianhistoriallisia kirjoituksia*. Gaudeamus, Helsinki 1996. 259 s. Esseitä lähinnä antiikin ja keskiajan filosofiaista.
- Höfding, Harald, *Uudemman ajan filosofian historia pääkohdittain*. Suom. Päivärinta, Jaakko. Kirja, Helsinki 1912. 125 s. Yli kaksikymmentä filosofia suppeasti esiteltyinä.
- Iovsuk, Oizerman, Stsipanov (toim.), *Esimarxilaisen filosofian historia*. Suom. Kolomainen, Robert. Edistys, Moskova 1982. 487 s. Virallinen marxilais-leninlainen filosofian historia.
- Iovsuk, Oizerman, Stsipanov (toim.), *Marxilais-leninläisen filosofian historia*. Suom. Zakrevskaja, Viola & Juntunen, Antti. Edistys, Moskova 1982. 444 s. Jatkoa edelliselle.
- Jaspers, Karl, *Ajattelun suunnantajat (Die Massgebenden Menschen)*. Suom. Leisten, Paula. Kirjayhtymä, Helsinki 1985. 234 s. Kuuluisan eksistentiaalisten suunnantajat ovat Sokrates, Buddha, Kun Fu-Tse ja Jeesus.
- Juntunen, Matti & Mehtonen, Lauri, *Ihmistieteiden filosofiset perusteet*. Gummerus, Jyväskylä 1977. 151 s. Historiallinen opas ihmistieteiden filosofiaan.
- Kaila, Erkki, *Oppikirja uuden ajan filosofian historiasta*. 2.p. Gummerus 1911. Katsaus filosofiaan ajalta, jolloin psykologiaa ei vielä erotettu filosofiaista.
- Kanerva, Jukka (toim.), *Politiikan teorian klassikoita*. Gaudeamus, Helsinki 1984. 192 s. Yhteiskuntafilosofian klassikoita Platonista Bakuniin.
- Kanerva, Jukka (toim.), *Politiikan teorian moderneja klassikoita*. Gaudeamus, Helsinki 1989. 197 s. Yhteiskuntafilosofian klassikoita 1900-luvulta: Weber, Gramsci, Arendt jne.
- Ketonen, Oiva, *Eurooppalaisen ihmisen maailmankatsomus*. WSOY, Helsinki 1961. 222 s. Länsimaisen ihmisen maailmankatsomukset siististi paketoituna ja järjestykseen asetettuina.
- Knuutila, Simo, Manninen, Juha & Niiniluoto, Ilkka (toim.), *Aate ja maailmankuva: Suomen filosofista perintöä keskiajalta vuosisadallemme*. WSOY, Helsinki 1979. 464 s.
- Knuutila, Simo, *Järjen ja tunteen kerrostumat*. Suomalainen Teologinen Kirjallisuusseura, Helsinki 1998. 215 s. Kymmenen esettä käsittelevät enimmäkseen keskiajan filosofiaa (kts. arvostelu n&n 3/99).
- Korkman, Petter & Yrjönsuuri, Mikko (toim.), *Filosofian historian kehityslinjoja*. Gaudeamus, Helsinki 1998. 462 s. Suomalaisin voimin toteutettu filosofian historiaa käsittelevä artikkelikokoelma (kts. arvostelu n&n 3/98).
- Kotkavirta, Jussi, *Luonnon luonto – Filosofisia kirjoituksia luonnon käsitteestä ja kokemuksesta*. SoPhi, Jyväskylä 1996. Esitelmiä luonto-käsitteestä sen filosofista historiaa painottaen (kts. arvostelu n&n 3/97).

- Kusch, Martin, *Ymmärtämisen haaste*. Pohjoinen, Oulu 1989. 256 s. Hermeneuttikan historiaa Schleiermacherista eteenpäin.
- Larsson, Hans, *Kreikan filosofia*. Suom. Hollo, J.A. WSOY, Helsinki 1926. 126 s.
- Lehtonen, Tuomas M.S. (toim.), *Keskiajan kevät*. WSOY, Helsinki 1997. 411 s. Keskiajan filosofiaa ja aatehistoriaa laajemminkin.
- Niiniluoto, Ilkka & Saarinen, Esa (toim.), *Vuosisatamme filosofia*. WSOY, Helsinki 1986. 253 s. 1900-luvun filosofisten suuntauksien kartoittelu.
- Nordin, Svante, *Filosofian historia – Länsimaisen järjen seikkailut Thaleesta postmodernismiin (Filosofins Historia – Det västerländska förnuftets äventyr från Thales till postmodernismen)*. Suom. Heiskanen, Jukka. Pohjoinen, Oulu 1999 (1995). 564 s. Kts. arvostelu tässä numerossa.
- Lloyd, Genevieve, *Miehin järki - "mies" ja "nainen" länsimaisessa filosofiassa (The Man of Reason. Male and Female in Western Philosophy)*. Suom. Kylmänen, Marjo. Vastapaino, Tampere 2000 (1984). 168 s. "Miehisin" ja "naisellisen" välisen vastakkainasettelun historia länsimaisessa filosofiassa.
- Manninen, Juha, *Dialektiikan ydin*. Pohjoinen, Oulu 1987. 339 s. Esseitä dialektiikan historiasta meillä ja muualla.
- Manninen, Juha & Patoluoto, Ilkka (toim.), *Hyöty, sivistys ja kansakunta*. Pohjoinen, Oulu 1986. 349 s. Suomen filosofista aatehistoriaa.
- Moisio, Olli-Pekka (toim.), *Kriittikin lupaus*. SoPhi, Jyväskylä 1999. 311 s. Tutkimuksia 'Kriittisen teorian' alkuvaiheista tähän päivään, Horkheimeristä Habermasiin (kts. arvostelu n&n 4/99).
- Ojanen, Eero, *Filosofiat ja fasismi. Puheenpuoroja eurooppalaisen kulttuurin tilasta*. Atena, Jyväskylä 1989. 112 s. 1900-luvun filosofien suhde ja suhtautuminen fasismiin Husserlistä Popperiin.
- Oliver, Martyn, *Filosofian historia (Hamlin History of Philosophy)*. Suom. Salonen, Sirkka. Gummerus, Helsinki 1997 (1997). 189 s. Filosofian historian selailukirja, jossa paljon värikuvia.
- Popper, Karl, *Avoin yhteiskunta ja sen viholliset (The Open society and its enemies)*. Suom. Löppönen, Paavo. Otava, Helsinki 1974 (1945). 728 s. Tieteenfilosofin henkilökohtainen sotatoimi II Maailmansodan taisteluissa filosofian historiaa hyväksikäyttäen.
- Rein, Th., *Filosofins studium vid Åbo Universitet*, Svenska Litteratursällskapet, Helsinki 1908. 327 s. Turun yliopiston filosofian oppitulojen historia 1640-1809.
- Russell, Bertrand, *Länsimaisen filosofian historia poliittisten ja sosiaalisten olosuhteiden yhteydessä varhaimmista ajoista nykyaikaan asti I-II (History of Western Philosophy and its Connection with Political and Social Circumstances from the Earliest Times to the Present Day)*. Suom. Hollo, J.A., WSOY, Helsinki 1967 (1946). 547, 436 s. Russellin ei antanut armoa arvioissaan ja kirjoitti vauhdikkaan bestsellerin.
- Saarinen, Esa, *Länsimaisen filosofian historia huipulta huipulle Sokrateesta Marxin*. WSOY, Helsinki 1985. 420 s. Henkilökeskeinen historia, jossa esitellään 16 eri filosofiaa.
- Salmela, Mikko, *Suomalaisen kulttuurifilosofian vuosisatua*. Otava, Helsinki 1998. 576 s. Westermarekia, Kailaa, Salomaata, Ahlmania, Krohnia ja von Wrightiä käsittelevä väitöskirja (kts. arvostelu n&n 2/98).
- Salomaa, J.E., *Nykyajan filosofia*. WSOY, Helsinki 1924. 331 s. Historiaksi muuttanut katsaus nykyajan filosofiasta. 20-luvulla huudossa olivat mm. Einsteinin suhteellisuusteoria ja Spenglerin historianfilosofia.
- Salomaa, J.E., *Idealismi ja realismi nykyaikaisessa englantilaisessa filosofiassa*. WSOY, Helsinki 1928.
- Salomaa, J.E., *Filosofian historia I-II*. WSOY, Helsinki 1949 (1935,1936). 310 s. Jäsenykseltään Russellin teosta muistuttava perusesitys professorilta ylioppilaille.
- Sihvola, Juha, *Toivon vuosituhat – Eurooppalainen ihmiskuva ja suomalaisen yhteiskunnan tulevaisuus*. Atena, Jyväskylä 1998. 222 s. Kantaottava filosofisen ihmiskuvan historia antiikista nykypäivään (kts. arvostelu n&n 4/99).
- Stenius, Erik, *Tankens Gryning*. Söderström, Porvoo, 1953. 222 s. Tutkimus esisokraatikoista.
- Tenkku, Jussi, *Vanhan ja keskiajan moraalifilosofian historia*. Gaudeamus, Helsinki 1981. 340 s. Toistaiseksi ainoa varsinainen etikan historian tutkimus suomenkielillä.
- Thesleff, Holger & Sihvola, Juha, *Antiikin filosofia ja aatemaailma*. WSOY, Helsinki 1994. 471 s. Perusteos antiikin filosofasta kiinnostuneille (kts. arvostelu n&n 3/95).
- Toulmin, Stephen, *Kosmopolis – Kuinka uusi aika hukkasi bumanismin perinnön (Cosmopolis. The Hidden Agenda of Modernity)*. Suom. Kinnunen, Matti. WSOY, Helsinki 1998 (1990). 408 s. Renessanssin ja uuden ajan filosofiaa sekä uuden filosofia -käsitteksen kehkeytymisen historialliseen kontekstiin sijoitettuna.
- Varto, Juha, *Kannettava filosofinen sanakirja*. FITTY, Tampere 1992. 110 s. Eräiden keskeisten filosofisten käsitteiden historiaa.
- Varto, Juha & Veenkivi, Liisa, *Näkyvä ja näkymätön - filosofisia keskustelua*. Yleisradio, Helsinki 1993. 159 s. Varton ja Veenkiven radio-ohjelmasarja filosofian historiasta kirjaksi toimitettuna (kts. arvostelu n&n 1/94).
- Volkov, Henrik, *Tieteen kehdon ääressä*. Suom. Bergman, V. Edistys, Moskova 1974. 211 s. Tutkimus tieteellisen ajattelun kehkeytymisestä antiikin Kreikassa.
- Vorländer, Karl, *Vanhan ajan ja keskiajan filosofian historia*. Gummerus, 1911.
- Vuorinen, Jyri, *Estetiikan klassikoita*. WSOY, Helsinki 1993. 414 s. (Kts. arvostelu n&n 1/94)
- Wilenius, Reijo, *Aatteiden maailma: johdatus aikamme aatevirtauksiin*. Gummerus, Jyväskylä 1984. 186 s.
- Wilenius, Reijo, *Filosofia ja politiikka. Poliittisen ja sosiaalisen ajattelun perusteiden kehityksestä*. 2.p. Gummerus, Jyväskylä 1975. Aristotelisten vaikutteiden historiaa yhteiskuntafilosofiassa.
- von Wright, G.H., *Logiikka, filosofia ja kieli (Logik, filosofi och språk)*. Suom. Hintikka, Jaakko & Nyberg, Tauno. 2. uusittu painos, Otava, Helsinki 1968 (1957). 264 s. Logiikan ja kielifilosofian historiaa analyttisestä traditiosta käsin.